

המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית
Public Policy and Administration

חוברת סילבוסים סמסטר ב' תש"ף

המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית

מס' קורס: 68520041
שם הקורס: מודלים כמותיים להערכת מדיניות ציבורית (קורס חובה)
שם המרצה: מר יניב משה

מטרת הקורס:

מטרת הקורס להציג את הרקע התיאורטי-מושגי שבבסיס הערכת מדיניות ציבורית, ולהכיר כלים כמותיים יישומיים העשויים לשמש לביצוע הערכה זו. הכלי המרכזי בו נשתמש יהיה ניתוח עלות תועלת. במהלך הקורס ינותחו שלבי ההערכה של פרויקטים נבחרים לדוגמא.

הנושאים:

1. מעורבות הממשלה במשק ומטרותיה
2. כלכלת רווחה (התנאים להצדקתו של פרויקט ציבורי)
3. פרויקטים ציבוריים כמכשיר להשגת יעילות כלכלית
4. הגדרת מצבים פארטו אופטימליים, פיצוי קלדור היקס
5. עלות תועלת Cost-Benefit: הערכה כלכלית של פרויקטים ציבוריים
6. הערכת פרויקטים בתנאי קיצוב הון
7. עלות אפקטיביות Cost Effectiveness
8. גישות נוספות להערכת עלויות ותועלות: מחירים הדוניים HPM, עלות ביקור TCM.
9. מודלים להערכת סיכונים בפרויקטים ציבוריים
10. נטל עודף של מיסים
11. רווחה כלכלית ואי שוויון (פונקציות רווחה חברתיות)
12. ביטוח
13. יישומים של שיטת עלות-תועלת

חובות הקורס:

בחינה: 80%

בוחרן: 20%

הגשת תרגילים (3).

ביבליוגרפיה

1. Nas, Tefvik Cost-benefit analysis: Theory and application. Lexington Books, 2016.
2. Stiglitz, J. E., & Rosengard, J. K. (2015). Economics of the public sector: Fourth international student edition. WW Norton & Company.

3. Pedro Belli et.al, Economic Analysis of Investment Operations, Analytical Tools and Practical Applications, World Bank Institute 2000.
4. Gramlich.E, A Guide to Benefit-Cost Analysis ,Prentice Hall 1990.(CH:1-8)
5. Boardman. A et.al, Cost-Benefit Analysis, Concepts and Practice, Prentice Hall.
6. Rosen.H.R, Public Finance, McGraw Hill 1999.
7. Saaty.T.L, The Analytic Hierarchy Process, Pittsburgh,EC 1990 (CH:1-4).
8. Hourie, E., Malul, M., & Bar-El, R. (2015). The social value of municipal services, *Journal of Policy Modeling* 37.2:253-260.

מס' קורס: 685.2.0151

שם הקורס: עוני, מלכודות עוני ומדיניות ציבורית (בחירה)

מרצה: גב' אלה ברנד לוי

תיאור הקורס:

שיעור העוני בישראל מהגבוהים מקרב המדינות המפותחות, דבר שמעסיק חוקרים וקובעי מדיניות. קורס זה עוסק במדיניות הטיפול באנשים שחיים בעוני- בגורמים המעצבים ומשפיעים על מדיניות זו ובהשפעתה של המדיניות על חילוצם של אנשים מעוני. מטרת הקורס לחשוף את הסטודנטים למושגי יסוד ולתיאוריות מרכזיות בתחום מדיניות הטיפול בעוני ולהעניק כלים לניתוח ביקורתי של המדיניות.

בחלקו הראשון של הקורס נדון בתהליכי המאקרו- במגמות ובתפיסות המרכזיות המעצבות את אופי מדיניות הרווחה בעולם ובישראל. בחלקו השני נבחן תיאוריות שונות העוסקות בהגדרת עוני ובסיבות לקיומו. בחלקו השלישי נעסוק בגישות שונות לטיפול בעוני ובמערכות המרכזיות שמטרתן לסייע לאנשים שחיים בעוני- נלמד מהם המודלים התיאורטיים העומדים בבסיס מדיניותו ונבחן את מידת האפקטיביות שלהן לאורך זמן. בחלקו הרביעי נעסוק ביישום אינטגרטיבי של החומר הנלמד.

דרישות הקורס והרכב הציון:

- קריאה שוטפת של קריאת החובה על פי הרשימה המצורפת
- הגשת שני תרגילים במהלך הסמסטר. משקל כל תרגיל 10%
- בחינה מסכמת. משקל 80%

נושאי הקורס:

1. מדיניות הרווחה- תפיסות מעצבות ומגמות
2. אי-שוויון
3. הגדרות של עוני

4. השלכות חברתיות של עוני ושל אי-שוויון
5. הסברים לתופעת העוני
6. דינמיקה של עוני
7. עמדות הציבור וקובעי מדיניות כלפי עוני
8. גישות לטיפול בעוני
9. מערכות הטיפול המרכזיות בעוני
10. תפיסת אנשים שחיים בעוני את מערכות הטיפול
11. יישום אינטגרטיבי

ביבליוגרפיה:

קריאת חובה

להט, ל. (2009). אשמת הפרט או החברה? תפיסותיהם של מעצבי מדיניות בישראל בנוגע לעוני. *ביטחון סוציאלי*, 80, 59-102.

קרומר-נבו, מ. וברק, ע. (2006). מחקר פעולה משותף: מערכת הרווחה מנקודת מבטם של צרכני שירותי הרווחה. *ביטחון סוציאלי*, 72, 3-11.

Santiago, A. M. (2015). Fifty years later: From a war on poverty to a war on the poor. *Social Problems*, 62(1), 2-14.

Tanner, M. (2012). The American welfare state: How we spend nearly \$1 trillion a year fighting poverty—And fail. *Cato Institute Policy Analysis*, (694), 1-22.

Taylor-Gooby, P., Gummy, J. M., & Otto, A. (2015). Can 'New Welfare' address poverty through more and better jobs?. *Journal of Social Policy*, 44(1), 83-104.

<https://www.themarket.com/wallstreet/premium-MAGAZINE-1.6828427>

קריאת רשות

בר-חיים, א., בלנק, כ. ושביט, י. (2013). שינויים בשוויון הזדמנויות בהשכלה, בתעסוקה ובכלכלה: 1995-2008, ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

גוטליב, ד. (2017). הביטחון הסוציאלי בישראל: מטרות ואתגרי מדיניות. *ביטחון סוציאלי*, 100, עמ' 25-52.

נתנזון, ר. לוי, ר. ולוונטל, ע. (2013). *השוואה בינלאומית של קווי עוני וכלים נבחרים להפחתת עוני*. מרכז מאקרו לכלכלה מדינית, עמ' 8-18.

תרשיש, נ. (2017). *מדינת רווחה בראייה משווה, כיצד להגדיר את ישראל*. ירושלים: מכון טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

Achdut, N., & Stier, H. (2020). Welfare-use Accumulation and Chronic Dependency in Israel: The Role of Structural Factors. *Journal of Social Policy*, 49(1), 81-101.

Malul, M. (2019). Poverty and Social Policy: Perceptions Versus Reality. *Poverty & Public Policy*, 11(4), 291-301.

מספר קורס: 68520158

המגזר השלישי: בין יזמות חברתית למדיניות ציבורית (קורס בחירה)

שם המרצה: ד"ר תהילה קלעגי

תיאור הקורס:

בעשורים האחרונים אנו עדים לעליה ניכרת בהיקפם של ארגוני המגזר השלישי, במקביל לביסוסה של חברה אזרחית האמונה על קשת רחבה של יוזמות חברתיות. בעבר ארגוני המגזר השלישי נתפסו כמופקדים בעיקר על נותני שירותים כהשלמה לשירותים הציבוריים, אך היום, בנוסף לתפקידים מסורתיים אלה, הם אווזים בתפקידי פיתוח החברה האזרחית הכוללים ייצוג ושמירה על אינטרסים של קבוצות מגוונות בחברה, הכנסת שינויים וחדושים תודעתיים במערך החברתי, מעורבות בתהליכי קביעת מדיניות ועוד.

במהלך הקורס נעריך באופן בקורתי תיאוריות ומונחים מרכזיים בתחום החברה האזרחית והמגזר השלישי. כמו כן נסקור את התפתחותם ההיסטורית, מרחב פעילותם, ותפקידיהם בפרספקטיבה בינלאומית. נעסוק גם בהערכת היחסים בין המגזר השלישי לבין המגזרים האחרים: המגזר הממשלתי והמגזר העסקי, ונבחן את מגמת השינוי ביחסם של קובעי המדיניות כלפי ארגונים אלו. לסיכום, ננתח באופן בקורתי מקרי בוחן מגוונים של ארגוני החברה האזרחית, תוך יישום הידע התיאורטי הנרכש בקורס.

דרישות הקורס:

1. השתתפות פעילה בדיונים בכיתה וקריאת הספרות הביבליוגרפית של הקורס
2. הגשת תרגיל והצגתו 20% : בחינת ארגון מהמגזר השלישי- אופן הקמתו וניתוח פעילותו תוך יישום אינטגרטיבי של הידע והתיאוריות שנרכשו בשיעורים וחומרי הקריאה של הקורס.
3. בחינה מסכמת 80%

נושאי הקורס ורשימה ביבליוגרפית:

****הפריטים המסומנים בכוכבית הינם פריטי חובה

שיעור 1-2: מבוא- תיאוריות ומונחים מרכזיים בתחום החברה האזרחית

החברה האזרחית: הגדרת מרחב פעילות, תפקידים, משעות והתפתחויות היסטוריות באזורים שונים בעולם
שימושים שונים במושג החברה האזרחית- אנליטי- פולמי- ונורמטיבי

מנוחין, י' (2010). "אסטרטגיות בסיסיות לשינוי חברתי", בתוך: מנוחין ישי, **אקטיביזם ושינוי חברתי**. עמ' 83-64.

גדרון, ב. ואחרים (2011). קווים לדמותה של החברה האזרחית, ממצאים אמפיריים על ארגוני החברה האזרחית בישראל, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי. באר שבע. ***
הצהרת ארגוני החברה האזרחית, מנהיגות אזרחית, 2016.

שיעור 3-4: המגזר השלישי - רקע תיאורטי ומאפיינים

המגזר השלישי- מסגרות מושגיות
תיאוריות ברמות הפרט: אלטרואיזם, פילנתרופיה והתנדבות

תיאוריות ברמה המערכתית: מדינת הרווחה, כשלי הממשלה, כשל השוק, כשלי חוזה, תלות הדדית וחברה אזרחית התפתחות ומגמות עכשוויות המגזר השלישי בישראל

Rose – Ackerman, S. (1997). "Altruism, ideological entrepreneurs and the non-profit firm". *Voluntas*, 8(2), 120-134.

Anheier, H.K. (2005). *Nonprofit organizations: Theory, management, policy*. London and New York: Routledge.

חוק העמותות, תש"ם – 1980, נבו הוצאה לאור בע"מ מאגר המשפטי ישראלי. שמיד, ה. ורודיך-כהן, א. (2010). פילנתרופיה בישראל, ביטחון סוציאלי, 83 : 5-18. *** חסקי, ד., יוגב-קרן, ה., כץ, ח. (2011). פילנתרופיה בישראל 2008: דפוסי התנדבות, תרומה ותרומת איברים. המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע. גדרון, ב., בר, מ., וכץ, ח. (2003). "התפתחות היסטורית של המגזר השלישי תהליכי המשכיות ושינוי", המגזר השלישי בישראל בין מדינת רווחה לחברה אזרחית, תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 119-168. *** לימור, נ. (2010). חברה אזרחית ומגזר שלישי בישראל, פורום קיסריה להתוויית מדיניות כלכלית לאומית, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

Anheier, H. K., & Seibel, W. (Eds.). (2013). *The third sector: Comparative studies of nonprofit organizations* (Vol. 21). Walter de Gruyter***.

Taylor, R. (2010). *Third sector research*. New York: Springer.

שיעור 5: הממשק בין אלכ"רים, ממשל והמגזר העסקי

מקומה של המדינה בקידום מיזמים עסקיים חברתיים בהקשר הכולל של הפרטת שירותים חברתיים והתפיסות הביקורתיות השונות הנלוות למהלכים אלו.

Najam, A. (2000). "The Four-C's of Third Sector-Government Relations Cooperation, Confrontation, Complementarity, and Co-optation". *Nonprofit Management and Leadership*, 10(4), 375-396.

שמעוני, ב. (2010). מה המדינה מצפה מעצמה? – פילנתרופיה חדשה וממשלה בישראל: נקודת המבט של תורמים גדולים מהמגזר העסקי, ביטחון סוציאלי, 83 : 137-160. הזנפלד, י. (2005). "מדינת הרווחה במעבר: מה יהיה תפקיד המלכ"רים?". ביטחון סוציאלי, 70 : 13-31. ***

שיעור 6: מדיניות הממשלה והשלטון המקומי כלפי המגזר השלישי

1. הגישות התיאורטיות המרכזיות בהבנת היחסים בין המגזר השלישי לממשלה.
2. סביבת המדיניות בה פועל המגזר השלישי בישראל - רקע ותהליכים
3. תהליכי שינוי במדיניות הממשל בישראל ביחס למגזר השלישי

ארידור, י. ואחרים (2006). המלצות הוועדה לבחינה מחדש של סיוע המדינה למוסדות ציבור, משרד ראש הממשלה.

Birkland, T. A. (2001), *An introduction to Policy Process: theories, concepts, and models of public policy making*, New-York, M.E. Sharpe, pp. 3-48, 194-229. ***

שיעור 7-8: ארגוני המגזר שלישי - מיפוי, מאפיינים ותפקידים

יזמות חברתית- ניתוח ודרכי פעולה

כלים לזיהוי סוגיות רלוונטיות ופתיחת תוכניות חדשות

מערך השיקולים כלכליים וחברתיים והערכת כדאיות התוכניות הקיימות
אקטיביזם חברתי בחרות קולקטיביסטיות

Keohane, G.L. (2013). *Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit, Private, and Public Sectors*, McGraw-Hill Education .
Zeidan, E., Ghanem, A. (2000). *Patterns of Giving and Volunteering of the Palestinian- Arab Public in Israel*. The Israeli center for Third Sector Research, BenGurion University of the Negev, Beer-Sheva.

שיעור 9: הרצאת אורח - מנהיג מקומי ויזם חברתי

שיעור 10-11: אתגרי ארגוני המגזר השלישי במציאות כלכלית – חברתית משתנה

בנזימן, ר. (2009). **לא על הפילנתרופיה לבדה...מיזמים עסקיים חברתיים בישראל**. תל אביב: הקרן החדשה לישראל, קרן פורד, חותמים מחדש, קרן דואליס.
ויליאמס, ה. (2003). **הכנסות, הוצאות ומה שביניהן: מדריך לבניית תקציבים לארגונים לשינוי חברתי**. תל אביב: שתי"ל.***

Galaskiewicz, J. & Colman, M.S. (2006). *Collaboration between Corporations and Nonprofit Organizations in: Powell, W.W. & Steinberg, R. S. The Nonprofit Sector: A Research Handbook (2nd edition) New Haven: Yale University Press, 180 – 204*

שיעור 12: המגזר השלישי בתחומי פעילות ספציפיים – רווחה, חינוך, בריאות

א. ארגוני רווחה (יד שרה, עזר מציון, זק"א)
ב. שותפויות בין מגזריות בתחום הגיוון בתעסוקה

Crawford, J. (2010). *Profiling the Non-Profit Leader of Tomorrow*. Ivey Business Journal .
http://www.iveybusinessjournal.com/topics/leadership/profiling-the-non-profit-leader-of-tomorrow***

שיעור 13: מבט השוואתי על ארגוני מגזר שלישי בקרב מקרי בוחן מהחברה הישראלית

ניתוח SWOT לארגונים חברתיים מרכזיים (חוזקות- חולשות, הזדמנויות- אימים)
Anheier, H. K., & Seibel, W. (Eds.). (2013). *The third sector: Comparative studies of nonprofit organizations* (Vol. 21). Walter de Gruyter.

מס' קורס: 68520146

שם הקורס: יזמות בסביבה הציבורית וניהול פרויקטים חדשנות ברשויות המקומיות (קורס בחירה)

שם המרצה: גב' מיטל מגיד

תיאור קורס:

הקורס הנ"ל בוחן באופן מעמיק את השפעת החדשנות על הסביבה שבה אנו חיים, לצד הכלים ודרכי היישום לשילוב מגמות אלו ברשויות המקומיות. פיתוח ישובים והטמעת הקידמה בהם אינם קונספט חדשני, אך עם צמיחתם של 'האינטרנט של הדברים' (IoT) ושל ה-Big Data הקלפים נטרפו והאפשרויות להטמעת הקידמה בסביבת חיינו הפרטית והציבורית התרבו לאין שיעור. כיום, אחד מהנושאים היותר מעניינים בעולם היזמות הינו פיתוח ה-Smart Cities- הערים החכמות, אותם היישובים ורשויות השלטון המקומי פורצות הדרך, שמביאות את הקידמה ואת יתרונותיה לסביבה הציבורית של אזרחיהן, תוך מינוף הטכנולוגיות המתקדמות ואיסוף האינפורמציה שהינן מאפשרות. בחלקו הראשון של הקורס נכיר את משמעות המושגים: ערים חכמות, 'אינטרנט של הדברים' ו-Big Data. נסקור את הדוגמאות המובילות בעולם הבינלאומי ואת התפתחות המגמה בארץ, תוך התמקדות בדרכים בהן ניתן לאמץ מגמת החדשנות במקומות פרפריאליים ופחות מתקדמים בארץ. בחלקו השני של הקורס נבחן כיצד יש לגבש תוכניות עבודה המתאימות להטמעת מגמות אלו, מהם הכלים התומכים לניהול פרויקטים מסוג זה, וכיצד ניתן לנצל את הפיתוחים הטכנולוגיים הללו לטובת מקסום התועלות וצמצום ההוצאות של הרשויות המקומיות.

ספר הקורס:

- "Smart Cities: Big Data, Civic Hackers and the Quest for a new Utopia, Anthony M. Townsend, October 2013, Publisher: W. W. Norton & Company

שיטת ההוראה:

הרצאות בכיתה, ומאמרים כלליים בנושאי הקורס.

קביעת הציון הסופי:

70% בחינה סופית שתתייחס לחומר ההרצאות.
30% עבודה מסכמת בנושא "פרויקט סביבה חכמה"

נושאי הקורס:

1. חדשנות ויזמות בסביבה הציבורית

- .2 IOT- Internet of Things
- .3 "ערים חכמות"- סקירה בינלאומית של יזמות ברשויות מקומיות בעולם
- .4 הטמעת חדשנות עירונית בסביבה פריפריאלית
- .5 דיגיטציה – לקידום הקשר מול התושבים
- .6 יזמות חברתית במרחב הציבורי
- .7 גיבוש תוכניות עבודה לפרוייקט "סביבה חכמה"
- .8 קידום יוזמות וניהול סביבת עבודה
- .9 כלים תומכים לניהול פרויקטלי
- .10 ניהול ממשקי פרויקט פנים וחץ ארגוניים
- .11 Big Data למינוף יכולות ניהול הרשות

ביבליוגרפיה:

קריאת חובה:

מאמרים מקצועיים:

- "How Smart Cities Save Money", Harvard Business Review article, Michal J Dixon, October 2012
- How will IOT improve Public Sector services, Deloitte report, December 2015
- Innovation In Local Government, Open Data and Information, McKinsey report, May 2014
- "Smart Cities start with smart buildings", Harvard Business Review article, January 2016

קריאת רשות:

- The Responsive City: Engaging Communities Through Data-Smart Governance, Stephen Goldsmith, Susan Crawford, August 2014, Publisher: Jossey-Bass
- The new science of cities, Michael Batty, November 2013, Publisher: The MIT Press

מס' קורס: 68520143

שם הקורס: אסטרטגיות ומכרזים – יישומים לניהול ומדיניות ציבוריות (קורס בחירה)

שם המרצה: ד"ר כהן חן

מטרות הקורס :

הקורס חושף את הסטודנטים למודלים הלקוחים מהעולם הרחב של תורת המשחקים ומציג דרכי פתרון וכלים פרקטיים לסיטואציות של ניגודי אינטרסים. העולם העסקי בכלל ועולמו של מנהל בסקטור הציבורי בפרט, רצופים בהתלבטויות ובהתמודדויות עם ניגודי אינטרסים. במסגרת הקורס, נרצה לעשות שימוש בכלים המקובלים בתורת המשחקים לצורך הצגת תרחישים שונים מהעולם העסקי ומחיייו של מנהל. כמו כן, נראה כיצד אותם כלים מאפשרים לפתור סוגיות מגוונות בעולם הציבורי והעסקי בדגש על סוגיות בתחום המכרזים.

שיטת ההוראה:

בנוסף להרצאות הכיתה, יידרשו הסטודנטים לקריאה של מאמרים כלליים בנושאי הקורס.

קביעת הציון הסופי:

20% הגשת שלושה תרגילים (חוק חובת המכרזים ותרגול המודלים שילמדו)
80% בחינה סופית

נושאי הקורס:

1. מושגי יסוד בתורת המשחקים: סוגים של אינטראקציות, רמות אינפורמציה והאסטרטגיות האפשריות.
2. יישום של מושגי משחק ופתרון משחקים בסיטואציות כלכליות בדידות ורציפות.
3. יישום מושגי שיווי משקל בתחרויות עסקיות, אסטרטגיות מחיר וכמות.
4. עולם המכרזים: הכרות עם סוגי מכרזים וחוקיהם. שימוש במכרזים בשוק הנדל"ן ובשוקים אחרים. (רשות החשמל – ניתוח מקרה).
5. חוק חובת המכרזים: לימדת החוק על היבטיו השונים מפי הסטודנטים (פרזנטציה כחלק מחובות הקורס).
6. משחקים צורה רחבה: פתרון תהליכים עסקיים שמתפתחים לאורך זמן, משא ומתן ומשברים פוליטיים.
7. מודלים של מיקוח: התייחסות לתהליכי מיקוח קצרים וארוכים, אסטרטגיות מיקוח.
8. הכרות עם הגורמים הממונים על האסטרטגיה בארגון וסיבות לכישלונות אסטרטגים.
9. אסטרטגיה ברמת העסק: ניתוח SWOT ויישומו בישראל.
10. ניתוח אסטרטגיות ומכרזים בתרחישים אקטואליים במגזר הציבורי.
11. שימוש בכלים של תורת המשחקים בתחרויות פוליטיות.

ביבליוגרפיה:

קריאות חובה

1. אבי פיינגבאום (2008), אסטרטגיה עסקית תחרותית.

2. חפץ אביעד (2014), חשיבה אסטרטגית: תורת המשחקים ושימושיה בכלכלה וניהול. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

3. Heifetz, A. (2012) *Game Theory with Business Applications – Auctions module*. Raanana: The Open University of Israel.
4. Krishna, V. (2009). *Auction theory*. Academic press.
5. Osborne, M. J. (2004). *An introduction to game theory* (Vol. 3, No. 3). New York: Oxford university press.

קריאות רשות

1. Cramton, P. (2002). In Martin Cave, Sumit Majumdar, and Ingo Vogelsang, eds., *Handbook of Telecommunications Economics*. Chapter 14: Spectrum auctions.
2. Dechenaux E, Kovenock D. and Sheremeta M. (2015). A survey of experimental research on contests, all-pay auctions and tournaments. *Experimental Economics* 18, 609-669.
3. Klemperer, P. (2002). What really matters in auction design. *The Journal of Economic Perspectives*, 16(1), 169-189.
4. Klemperer, P. (1999). Auction theory: A guide to the literature. *Journal of economic surveys*, 13(3), 227-286.

מס' קורס: 685-2-1411
שם הקורס: סמינר אינטגרטיבי במדיניות כלכלית וחברתית (סמינר)
שם המרצה: פרופ' רפי בר-אל / ד"ר תהילה קלעג'י

דרישות קדם: הקורס "יסודות המחקר במנהל הציבורי" (685-2-0021)
סטודנטים שהחלו את לימודיהם בשנת תשע"ח נדרשים לקורס "שיטות מחקר במנהל הציבורי" (685-2-0141).

תאור הקורס:

המטרה של הסמינר היא ללמוד ולבחון סוגיות שונות במדיניות הכלכלית והחברתית של מדינת ישראל, על רקע התאוריות הקיימות בכל סוגיה ועל רקע התנאים הספציפיים של מדינת ישראל: יעדים לטווח קצר ולטווח ארוך, מגמות כלכליות הסטוריות, פערים כלכליים וחברתיים, בעיית העוני, פערים אזוריים, מדיניות הממשלה בתחומים של קידום ההשכלה, מדיניות רווחה, קידום פעילות החדשנות וההיי-טק, בעיות במגזרים ספציפיים (המגזר הערבי, הבדואי, החרדי).

נושאי הקורס:

1. הסמינר יעסוק בעיקר בסוגיה של היווצרות פערים כלכליים וחברתיים תוך כדי תהליך של צמיחה כלכלית. יבחן את הסיבות להיווצרות תופעה זו, ואת אמצעי המדיניות הנדרשים כדי להגיע לאיזון נכון.
2. הנושאים הרלבנטיים המרכזיים בהם יעסוק הסמינר הם הגורמים הקשורים בצמיחה כלכלית, בשיפור הרווחה החברתית, ובצמצום פערים, כגון השקעות בתשתיות, הון אנוש, מדיניות מיסוי, תקציב, ולעומתם הגורמים העשויים לשלב השגת יעדים של צמצום עוני ופערים כלכליים וחברתיים כגון מדיניות של הקניית השכלה, מדיניות של פיתוח היי טק באזורי פריפריה, מדיניות אזורית, מדיניות חברתית, ועוד.
3. הסמינר יכלול חלק קצר של מבוא, בו תוצג סקירה כללית של הסוגיות העיקריות במדיניות כלכלית וחברתית. עיקר הסמינר יוקדש לדיון בסוגיות ספיציפיות בהתאם לנושאי העבודה שייבחרו על-ידי התלמידים.
4. כל תלמיד יתבקש להציג נושא של מדיניות ציבורית, על בסיס שני סוגי מקורות עיקריים: חומר ספרותי באותו נושא ונתונים אמפריים רלבנטיים לנושא (מתוך נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, סקר עצמי, וכו').

מהלך הסמינר:

הסמינר יכלול שיעורים פרוטנטליים בהם תנתן הדרכה לגבי נושאי הסמינר, שיעורים פרוטנטליים בהם ייצגו התלמידים את תוצאות עבודתם, שיעורים שיוקדשו לפגישות להנחיה אישית, ושיעורים שיוקדשו לעבודה אישית של הסטודנטים.

דרישות הקורס:

כל הדרישות **הינן חובה** וסטודנט שלא ימלא אחת מהן לא יוכל לקבל ציון בקורס הנושאים ייבחרו מתוך רשימת הנושאים בסילבוס והמאמרים שיפורסמו באתר הקורס.

להלן הדרישות ואופן קביעת הציון בקורס:

- גיבוש הצעת מחקר והצגתה בכיתה -10% מהציון, ההצעה צריכה לכלול את נושא המחקר, סקירת ספרות 1-2 מאמרים שעוסקים בנושא, שאלת המחקר, השערת המחקר ומתודולוגיה. בתחילת הקורס יפורסם תאריך הצגת הפרזנטציות הכיתתיות שבהן יוצגו ההצעות בכיתה.
- לפחות פגישה אישית אחת באמצע הסמסטר לדיווח על התקדמות –10% על איכות הדיווח (בתיאום מראש)
- הצגת עיקרי העבודה והממצאים בסוף הסמסטר (המצגות ייערכו בשני השיעורים האחרונים: 10% על איכות ההצגה. המצגות יכללו סקירת ספרות קצרה 3-4 מאמרים, ותוצאות המחקר.

- הגשת עבודה סמינריונית – 70% מהציון הסופי (בקובץ אלקטרוני). הנחיות לגבי מבנה העבודה הנדרש יפורסמו באתר הקורס. הגשת העבודות הסופיות בדואר אלקטרוני עד ה 29.7.2020.

רשימת ספרות חובה :

1. מרכז טאוב, דו"ח מצב המדינה- חברה, כלכלה ומדיניות, 2019.
2. גדרון, ב' ואחרים (2011). קווים לדמותה של החברה האזרחית, ממצאים אמפיריים על ארגוני החברה האזרחית בישראל, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי. באר שבע
3. אייזנשטדט, מ' וגל, ג', 2001. מגדר במדינת הרווחה בישראל: התפתחויות וסוגיות. ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל.
4. גוטליב, ד. וקציר, נ. (2004): העוני בישראל אסטרטגיה מוצעת לצמצומו: הרחבת תעסוקה ושינויים במערכת הרווחה, יולי 2004.

רשימת ספרות נוספת:

5. גולדשמידט, ר. (2008): "תעשיית הייטק ותעשייה מסורתית בפריפריה", הכנסת, מרכז המחקר והמידע.
6. בר-אל, ר. (2003): איזור הדרום בישראל- בין נטל למשאב, המרכז למחקר המדיניות החברתית בישראל.
7. OECD (2016): "מדיניות בנוגע לעסקים קטנים ובינוניים ויזמות בישראל 2016", משרד הכלכלה והתעשייה.
8. OECD Reviews on Local Job Creation (2015): Employment and Skill Strategies in Israel, OECD, LEED Bailey, S. J. (1995): Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice, Macmillan.
9. Bar-El, R., Schwartz, D and Bentolila, D. (2019): Singular Factors behind the Growth of Innovation in Israel, Athens Journal of Mediterranean Studies- Volume 5, Issue 3, Pages 137-150
10. Knowledge@Wharton (2015): "How Income Inequality May Be Hurting Economic Growth"

מס' קורס: 685-2-2011

שם הקורס: מדיניות כלכלית יישומית (חובה)

שם המרצה: פרופ' רפי בר-אל

שעת קבלה (בתאום מראש): יום ב', שעה 10-11, בנין 15 חדר 308.

כתובת מייל: rbarel@bgu.ac.il

מטרת הקורס:

הקורס מתמקד באספקטים היישומיים של ביצוע המדיניות הכלכלית בארץ, תוך התייחסות ספציפית ורציפה לאורך הסמסטר לסוגיות העומדות על הפרק. חלקו הראשון של הקורס מתרכז בניתוח של חלופות שונות של מדיניות כלכלית, תוך התייחסות ליעדים של צמיחה כלכלית, ליד יעדים של חלוקה שוויונית ושל צדק חברתי. החלק השני של הקורס מתייחס לאמצעים המעשיים הננקטים על-ידי הממשלה ובנק ישראל, ועל משמעותם בתחום העסקי ובתחום החברתי. החלק

השלישי מתייחס לסוגיות מרכזיות ספציפיות אחדות העומדות על הפרק היום כגון החדשנות ותפקיד הממשלה בקידומה, בעיית העוני, ועוד. לאורך כל הקורס, מתבצעים בכיתה ניתוחי מקרה, על בסיס התרחשויות שוטפות בכלכלה הישראלית.

קביעת הציון הסופי:

בחינה סופית: 100%

הנושאים:

1. מודל שיווי משקל כללי:
  - . משתנים אנדוגנים ואקסוגנים.
  - . משתני מטרה ומשתני מדיניות.
  - . קוים כללים של מודל מקרו כלכלי.
2. יישום מעשי של מדיניות כלכלית: יעדים חלופיים
3. מעורבות הממשלה בכלכלה: עיקרון וגישות.
  - . גישות שונות של התערבות הממשלה.
  - . שיקולים למעורבות הממשלה בכלכלת השוק.
  - . אמצעים של מעורבות.
4. כלים של מדיניות כלכלית ויישומם- מדיניות פיסקלית.
  - . תקציב המדינה: השפעותיו העסקיות והחברתיות.
  - . הגרעון, מבנה ההכנסות וההוצאות: ביטוי ליעדים חלופיים.
5. כלים של מדיניות כלכלית ויישומם- מדיניות מונטרית.
  - . מדיניות הריבית ואמצעי התשלום.
  - . שער החליפין.
  - . שוק ההון.
6. כלים של מדיניות כלכלית ויישומם- שינויים מבניים:
  - . הפרטה.
  - . ריכוזיות משקית וענפית.
  - . ליברליזציה.
  - . הקצאת קרקע ומים.
  - . מדיניות אזורית.
7. מנוע הצמיחה הכלכלית המוביל היום: החדשנות.
  - . כשל שוק בחדשנות.
  - . תפקיד הממשלה בקידום החדשנות.
  - . מאפיינים ואסטרטגיות בחדשנות.

ביבליוגרפיה (קריאות חובה יופצו באתר הקורס):

11. Bailey, S. J. (1995): Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice, Macmillan.
12. OECD Reviews on Local Job Creation (2015): Employment and Skill Strategies in Israel", OECD, LEED
13. Mandkiv, N. G. (2009): Macroeconomics, Sixth Edition, Worth Publishers

14. Porter, M. E. (1990): The Competitive Advantage of Nations, The Free Press.
15. Applebaum, B. (2014): Jean Tirole Wins Nobel in Economics for Work on Regulation, The New York Times.

16. ברנד, ג., וייס, א. וצמרינג א. (2017): "תמונת המאקרו של המשק בשנת 2017", מתוך "דוח מצב המדינה 2017, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.
17. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2017): "חשבונות לאומיים דצמבר 2017"
18. בנטור, א. (2009): "עתידו של מנוע הצמיחה הישראלי: חזרה להובלה של תעשיות עתירות הידע ולחדשנות מדעית-טכנולוגית", פורום קיסריה.
19. בנק ישראל (2017), דין וחשבון 2016. פרקים נבחרים.
20. גוטליב, ד. ופרומן, א. (2011): "מדידת עוני לפי סל צריכה הולם בישראל 2009-1997", המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון.
21. גוטליב, ד. וקציר, נ. (2004): העוני בישראל אסטרטגיה מוצעת לצמצומו: הרחבת תעסוקה ושינויים במערכת הרווחה, יולי 2004.
22. גולדשמידט, ר. (2008): "תעשיית הייטק ותעשייה מסורתית בפריפריה", הכנסת, מרכז המחקר והמידע.
23. המוסד לביטוח לאומי (2010): "2009: ממדי העוני והפערים החברתיים, דו"ח שנתי", מינהל המחקר והתכנון
24. מזור, א. (1996): "ישראל 2020, תכנית אב לישראל בשנות האלפיים (תמצית)", מוסד שמואל נאמן והטכניון.
25. משרד האוצר (2016), "תקציב המדינה- הצעת תקציב לשנים 2017-2018"
26. לובנטל, וינבלט, קופ ושרון (1998): השקעות בנכסים יצרניים, בתשתיות, ההשכלה וההוצאה למו"פ והשקעות הציבור בנכסים פיננסיים, כלכלת ישראל בדגש קל, פרק יי, עמ' 155-175.
27. לובנטל, וינבלט, קופ ושרון (1998): תהליכים אינפלציוניים בישראל, כלכלת ישראל בדגש קל, פרק ג', עמ' 49-45.
28. לובנטל, וינבלט, קופ ושרון (1998): המגזר הציבורי ומעורבות הממשלה במשק, כלכלת ישראל בדגש קל, פרק ח', עמ' 119-125.

מס' קורס: 685-2-0102

שם קורס: תחרות לא משוכללת, רגולציה ורווחה (קורס בחירה)

שם המרצה: ד"ר אופיר רובין

תאור הקורס

מטרתו העיקרית של הקורס היא להקנות לתלמידי מנהל ומדיניות ציבורית את הכלים להבין את מורכבותם של שווקים ותעשיות בעולם המודרני, את הבעיות בתפקודם היעיל של שווקים על רקע היווצרותה של תחרות בין מעטים, ולכן את הצורך ברגולציה ממשלתית להסדרת הפעילות הכלכלית בשווקים אלו. כידוע, רוב השווקים בעולם המציאותי רחוקים מלענות על הקריטריונים של מודל השוק המשוכלל הנלמד במסגרת קורסי היסוד בכלכלה. בתעשיות אלו קיימת לרוב אינטראקציה אסטרטגית בין מספר מצומצם של "שחקנים", מה שמוביל לרוב לסטייה ניכרת מתוצאות תחרות משוכללת. בעיות כגון תיאומי מחירים, קרטליזציה, מונופולים ומונופולים טבעיים ועוד רבות אחרות הן פועל יוצא של אינטראקציה זו. במסגרת הקורס יפותחו כלים לניתוח והבנת תופעות אלו והשלכותיהן הכלכליות, תוך שימת דגש על רגולציה

המיועדת להסדיר ו"לתקן" את עיוותי כלכלת השוק החופשי, בדגש על רשות התחרות אשר אמונה על נושא זה. הקורס אינו מיועד בהכרח לסטודנטים בעלי רקע מוגבר בכלכלה. רוב הכלים והמושגים הכלכליים הדרושים בקורס יפותחו במהלכו.

מבנה הקורס

לקורס שלושה חלקים עיקריים:

- (1) חלק ראשון מהווה מבוא כללי לקורס, וכולל את עקרונות השוק התחרותי, מושגים מרכזיים בחשיבה הכלכלית כגון יעילות פרטו, רווחה כלכלית ועוד. כמו כן, נלמד את יסודות תורת המשחקים, ככלי עזר לבחינת התנהגות אסטרטגית בין פירמות.
- (2) חלק שני מתמקד במבנה שווקים ותחרות בין מעטים, תוך שימת דגש למונופולים, קרטלים, ואוליגופולים.
- (3) חלק שלישי ואחרון מתמקד בתורת הרגולציה, בהיבט התיאורטי ובהיבט המעשי, תוך שימוש ב Case Studies ידועים.

נושאי הקורס

1. מושגי יסוד בחשיבה כלכלית
2. השוק התחרותי כמנגנון יעיל להקצאת משאבים במחסור
3. מושגי יסוד בתורת המשחקים
4. מבנה שווקים, ומודלים של תחרות בין מעטים: מונופולים, קרטלים, אוליגופולים
5. רגולציה: מושגי יסוד, מטרות, כלים ואמצעים לרשותו של הרגולטור, רשות התחרות.
6. רגולציה של זכויות יוצרים ופטנטים
7. מונופולים טבעיים: הצגת הבעיה, רגולציה, תמחור, הפרטה
8. דיון ב Case Studies מפורסמים בהקשר של רגולציה והפרטה.

דרישות הקורס

1. בחינה 80%
2. שלושה תרגילים להגשה 20%
3. קריאות חובה אשר יפורסמו במהלך הקורס

ביבליוגרפיה

1. Baker, D. (2003). The Artistic Freedom Voucher: An Internet Age Alternative to Copyrights. Washington, DC: Center for Economic and Policy Research.
[http://www.cepr.net/publications/ip_2003_11.pdf].

2. Carlton, D. W., & Perloff, J. M. (2000). Modern industrial organization. 3rd Edition Reading, MA: Addison-Wesley.
3. Gronau R. (2007), "Regulation-the Corridor to Liberalization: the Experience of the Israeli Phone Market 1984-2005", Journal of Regulatory Economics 32(3):287-311.
4. Peltzman S. (1976), Toward a More General Theory of Regulation, the Journal of Law and Economics 19(2): 211-15.
5. Posner, R. A. (1999). Natural monopoly and its regulation. 30th Anniversary Edition, Cato Institute.
6. Viscusi, W. K., Harrington Jr, J. E., & Vernon, J. M. (2005). Economics of regulation and antitrust. MIT press.

7. *אלי גולדשטיין ומיכאל תבור, מונופול – מודלים של תחרות לא משוכללת, הגבלים עסקיים ורגולציה, הוצאת לומדון, 2012.

8. אביעד חפץ, תורת המשחקים ושימושה בכלכלה ובניהול, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2014.

9. אדם סמית, עושר העמים, תרגום יריב עיטס ושמשון ענבל, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1996

מקורות אינטרנטיים

10. אתר הרשות להגבלים עסקיים [/http://www.antitrust.gov.il](http://www.antitrust.gov.il)

11. משרד האוצר, הוועדה לצמצום ריכוזיות

<http://mof.gov.il/Committees/Pages/CentralizationDecreaseCommittee.aspx>

12. משרד ראש הממשלה, תורת הערכת השפעת רגולציה – מדריך ממשלתי

<http://www.pmo.gov.il/policyplanning/mimshal/Documents/hashpaotregulatzya.pdf>

13. מכון ון-ליר – הפרטה, רגולציה ואחריות המדינה <http://hazan.kibbutz.org.il/cgi->

webaxy/sal/sal.pl?lang=he&ID=969775_hazan&act=show&dbid=sections&dataid=67

*קריאת חובה

מס' קורס: 68520157
שם הקורס: אחריות חברתית של התאגיד ומודלים למשילות במדיניות ציבורית (קורס בחירה)
שם המרצה: ד"ר אבשלום אדם

תקציר הקורס :

מטרת הקורס להקנות כלים חדשניים לפיתוח ועיצוב משילות במדיניות ציבורית במסגרת המושגית של אחריות חברתית של התאגיד. כשלי שוק וכשלי ממשל הם מהתהליכים המרכזיים אשר מאתגרים את המפתחים, המעצבים והמיישמים של מדיניות ציבורית. אנחנו נעסוק בקורס זה בבחינה מחודשת של ההנחות של מדיניות ציבורית, ובמתח בין המגזרים: הציבורי, הפרטי והחברה האזרחית בראי שני מושגים, משילות ואחריות חברתית של התאגיד הן במישור הלוקאלי והן במישור הגלובאלי. נציג את ארגון הכלים של אחריות חברתית של התאגיד, אשר יאפשר לנו להציע מודלים למשילות ומתודולוגיה להתמודדות עם כשלי שוק וכשלי ממשל. נסביר כי אין משילות ללא רגולציה, ואין רגולציה אפקטיבית ללא רגולטורים בלתי תלויים בסמטאות הכפר הגלובאלי. לפיכך נציג דוגמאות לרגולציה הרלוונטית לפיתוח אחריות חברתית של התאגיד וקיימות. במסגרת מטלות הקורס והבחינה הסופית, הסטודנטים יתנסו במיפוי הטופוגרפיה של אחריות המדינה והגבולות בין הציבורי לבין הפרטי ולבין החברה האזרחית במדיניות ציבורית. לאורך הקורס ישולבו בחומר התיאורטי ניתוחי אירוע ותיאורי מקרים מפיתוח אחריות תאגידית בשלטון המקומי, בעירייה, בחברה ממשלתית, ובתאגיד העסקי.

נושאי הקורס:

1. ניתוח אירוע (case study) של כשלי שוק וכשלי ממשל, פגיעה במקורות הטבע, זיהום מים, אדמה ואוויר, אקסטרנליזציה של עלויות התאגיד העסקי והמדיניות הציבורית.
2. אנטומיה של מושג המשילות
3. התפתחות מבנה התאגיד, אחריות חברתית של התאגיד וקיימות.
4. ארגון כלים בפיתוח ויישום אחריות חברתית של התאגיד.
5. מיפוי אחריות המדינה במדיניות ציבורית: הגבולות בין הציבורי לבין הפרטי ולבין החברה האזרחית
6. כשלי ממשל גלובאליים ולוקאליים: התחממות גלובאלית ושינויי אקלים
7. אחריות חברתית של התאגיד כחלק מארגון הכלים הניהולי של המגזר הציבורי, הפרטי והמגזר השלישי. ניתוח אירוע.
8. רגולציה בנושא קיימות ואחריות חברתית של התאגיד כחלק ממדיניות ציבורית פרואקטיבית של הממשל הפדראלי EPA ובאירופה OECD
9. יישום מדיניות ציבורית בהטמעת קיימות ואחריות חברתית של התאגיד במדינה.
10. רגולציה ותפקיד המשקיעים בשווקים הפיננסיים, אחריות תאגידית, ו NGO, ארגון כלים לצמצום הסיכונים להתמודדות עם כשלי שוק

מטלות/דרישות הקורס :

- קריאה שוטפת וקריאת חובה על פי רשימות שימסרו בתחילת הקורס ובמהלכו
- הגשת מצגת 5% בכיתה שתלווה בסיכום מנהלים 15% מהציון הסופי.
- בחינה מסכמת שמשקלה 80% מהציון הסופי.

ביבליוגרפיה (קריאת חובה)

אבשלום אדם. 2008. "הסיכון המוסרי וקריסת שוק ההון". כלכליסט. 30 10 2008
אירית חביב סגל. 2007. דיני חברות. ישראל: Balance 4. נמצא בנבו.
יצחק גל-נור, אמיר פז-פוקס, נעמיקה ציון. עורכים. 2015. מדיניות ההפרטה בישראל: אחריות המדינה והגבולות בין הציבורי לפרטי. ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ הארצי.

דוד נחמיאס, אורי ארבל-גנץ, אסף מידני. 2010. מדיניות ציבורית: יסודות ועקרונות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.
גיוזף שטיגליץ. 2006. לתקן את הגלובליזציה. ירושלים: כתר.

Avshalom M. Adam and Tal Shavit. 2008. "How Can a Ratings Based Method for Assessing Corporate Social Responsibility (CSR) Provide an Incentive to Firms Excluded from Socially Responsible Investment Indices to Invest in CSR?" *Journal of Business Ethics*. Vol. 82: 899-905.

Avshalom M. Adam and Tal Shavit 2009. "Roles and Responsibilities of Boards of Directors Revisited In Reconciling Conflicting Stakeholders Interests while Maintaining Corporate Responsibility", *Journal of Management and Governance*. 13: 281-302.

Dan R. Anderson. 2005. *Corporate Survival: The Critical Importance of Sustainability Risk Management*. NY: iUniverse Inc.

Adolf A. Bearle, Gardiner C. Means. 2009. *The Modern Corporation and Private Property*. 10th Print. London: Transaction Publishers.

Milton Friedman. 1970. "The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits," *New York Times Sunday Magazine*, September 13, 1970.

Paul Hawken. 2010. *The Ecology of Commerce*. Revised edition. NY: Harper.

Kenneth A. Kim, John R. Nofsinger. 2007. *Corporate Governance*. 2nd edition. New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Alfred A. Markus, Donald A. Gefen, Ken Sexton. 2002. *Reinventing Environmental Regulation: Lessons from Project XL*. Washington DC: Resources For The Future.

Jane Nelson. 2017. "CSR and Public Policy: a new form of engagement". Working Paper.

https://www.hks.harvard.edu/m-rcbg/CSRI/publications/workingpaper_45_nelson.pdf

Eric W. Ortiz, Kurt Deketelaere. Editors. 2001. *Comperative Enviornmental Law and & Policy Series*. Volume 1. *Enviornmental Contracts: Comperative Approaches to Regulatory Innovation in the United States and Europe*. The Hague: Kluwer Law.

Mark Rosental. 2005. *Toward Sustainable Communities*. Revised edition. Canada: New Society Publishers.

בבליוגרפיה בהתאם לשיעורים (פריטי החובה יהיו מסומנים ב-*) כאמור, קריאה שוטפת וקריאת חובה על פי רשימות שימסרו בתחילת הקורס ובמהלכו:

<p>*Dan R. Anderson. 2005. Corporate Survival: The Critical Importance of Sustainability Risk Management. NY: iUniverse Inc. Chapter 6. Pp. 166-207. בנוסף יועדכן המידע כאן לגבי מקורות אירוע האסבסטוס בישראל</p> <p>*אבשלום אדם. 2008. "הסיכון המוסרי וקריסת שוק ההון". כלכליסט. 2008 10 30. למצוא באינטרנט!</p>	<p>שיעורים 1-2. ניתוח אירוע אסבסטוס. מטרת ניתוח האירוע: הצגת הטופוגרפיה הכללית של הדיון בקורס וחשיבות המושגים בו ממבט על אירוע האסבסטוס בארה"ב, פנורמה של כשלי שוק, כשלי ממשל, פגיעה במקורות הטבע, פגיעה בבריאות הציבור, אקסטרנליזציה של עלויות התאגיד העסקי. ואחריות המדינה, המגזר הציבורי, המגזר הפרטי והחברה האזרחית. מדיניות ציבורית, חקיקה, אכיפה, הצגת עלויות למגזרים השונים במיליארדי \$</p>
<p>*דוד נחמיאס, אורי ארבל-גנץ ואסף מידני. 2010. מדיניות ציבורית: יסודות ועקרונות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ 324-350. גיוזף שטיגליץ. 2006. לתקן את הגלובליזציה. ירושלים: כתר.</p>	<p>שיעור 3: ממדיניות ציבורית למשילות נגדיר את המושג משילות! The Use, Misuse and Abuse of the term Governnace in Israeli Politics.</p>
<p>*אירית חביב סגל. 2007. דיני חברות. ישראל: Balance 4. נמצא בנבו. פרק ה' ממשל תאגידי.</p> <p>*Milton Friedman. 1970. "The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits," New York Times Sunday Magazine, September 13, 1970.</p> <p>Adolf A. Bearle, Gardiner C. Means. 2009. The Modern Corporation and Private Property. 10th Print. London: Transaction Publishers.</p> <p>Kenneth A. Kim, John R. Nofsinger. 2007. Corporate Governance. 2nd edition. New Jersey: Pearson Prentice Hall</p> <p>Avshalom M. Adam and Tal Shavit 2009. "Roles and Responsibilities of Boards of Directors Revisited In Reconciling Conflicting Stakeholders Interests while Maintaining Corporate Responsibility", Journal of Management and Governance. 13: 281-302.</p>	<p>שיעורים 4-5: התאגיד: מבוא למבנה התאגידי, ההבחנה בין תאגיד כישות כלכלית לבין היותו ישות משפטית</p>
<p>*יצחק גל-נור, אמיר פז-פוקס, נעמיקה ציון. עורכים. 2015. מדיניות הפרטה בישראל: אחריות המדינה והגבולות בין הציבורי לפרטי. ירושלים: מכון ון ליר</p>	<p>שיעורים 6-7: מצגות סטודנטים: מיפוי אחריות המדינה והגבולות בין</p>

והוצאת הקיבוץ הארצי	הציבורי, לפרטי ולחברה האזרחית
<p>*Jane Nelson. 2017. "CSR and Public Policy: a new form of engagement". Working Paper. https://www.hks.harvard.edu/m-rcbg/CSRI/publications/workingpaper_45_nelson.pdf</p>	<p>שיעור 8 : ארגז כלים בפיתוח ויישום אחריות חברתית של התאגיד ומדיניות ציבורית ברמה לוקאלית.</p>
<p>Mark Rosental. 2005. Toward Sustainable Communities. Revised edition. Canada: New Society Publishers. Pp. 17-59</p>	<p>שיעור 9 : יישום מדיניות ציבורית בהטמעת קיימות ואחריות חברתית של התאגיד במדינה</p>
<p>Eric W. Ortiz, Kurt Deketelaere. Editors. 2001. Comperative Enviornmental Law and & Policy Series. Volume 1. Enviornmental Contracts: Comperative Approaches to Regulatory Innovation in the United States and Europe. The Hague: Kluwer Law.</p> <p>Alfred A. Markus, Donald A. Gefen, Ken Sexton. 2002. Reinventing Enviornmental Regulation: Lessons from Project XL. Washington DC: Resources For The Future.</p>	<p>שיעור 10 : רגולציה אמריקאית וקיימות</p>
<p>Eric W. Ortiz, Kurt Deketelaere. Editors. 2001. Comperative Enviornmental Law and & Policy Series. Volume 1. Enviornmental Contracts: Comperative Approaches to Regulatory Innovation in the United States and Europe. The Hague: Kluwer Law.</p> <p>Corporate Social Responsibility National Public Policies in the European Union Compendium 2014 file:///C:/Users/Adam/Downloads/KE0214709ENN.pdf</p>	<p>שיעור 11 : רגולציה אירופאית בנושא אחריות חברתית של התאגיד כחלק ממדיניות ציבורית פרואקטיבית של OECD</p>
<p>Paul Hawken. 2010. The Ecology of Commerce. Revised edition. NY: Harper.</p>	<p>שיעור 12 : ישום אחריות חברתית של התאגיד בלא מעורבות המדינה : ניתוח ארוע INTERFACE INC</p>
<p>Avshalom M. Adam and Tal Shavit. 2008. "How Can a Ratings Based Method for Assessing Corporate Social Responsibility (CSR) Provide an Incentive to Firms Excluded from Socially Responsible Investment Indices to Invest in CSR?" Journal of</p>	<p>שיעור 13 : רגולציה ותפקיד המשקיעים בשווקים הפיננסים, אחריות חברתית של התאגיד, ו NGO, ארגז כלים לצמצום הסיכונים להתמודדות עם כשלי שוק, כגון אסימטריה של המידע והסיכון המוסרי</p>

מס' קורס: 685-2-1061
שם הקורס: ניהול ציבורי (קורס חובה)
שם המרצה: ד"ר תהילה ברוכי

תיאור הקורס:

מטרתו העיקרית של הקורס היא לנתח את בעיות היסוד והדילמות שאיתן מתמודד המנהל הציבורי. מטרה נוספת היא ולהקנות כלים לניהול ציבורי מיטבי. ניתוח המגזר הציבורי על פעולותיו, תהליכיו ומבנהו, יערך בשלושה מישורים: המעגל הפנימי של תהליכים פנים ארגוניים; מעגל הביניים של יחסי הגומלין בין שחקנים שונים בתוך המגזר הציבורי; והמעגל הרחב שבו מנותחים יחסי הגומלין של המגזר הציבורי עם מגזרים אחרים ומדיניות מאקרו. הקורס יתבסס על גישה השוואתית ותיאורטית, תוך יישום למציאות הישראלית.

נושאי הקורס:

1. מאפייני המנהל הציבורי בחברה דמוקרטית ובעיות היסוד שאיתן הוא מתמודד.
2. מגזר ציבורי, מגזר פרטי ומגזר השלישי
3. גישות ותיאוריות בקבלת החלטות.
4. גישות לחקר המנהל הציבורי.
5. יחסי גומלין בין מנהל ופוליטיקה
6. אחריות וסמכות בניהול הציבורי.
7. תקציב ותקצוב במגזר הציבורי.
8. הפיקוח על המנהל הציבורי.
9. המשאב האנושי והתנהגות ארגונית במגזר הציבורי.
10. רפורמות במגזר הציבורי: מניהול וובריאני מסורתי לניהול ציבורי חדש (NPM)
11. רפורמות במגזר הציבורי: מ-NPM ל-PVM
12. רפורמות במגזר הציבורי: ממשילות, למשילות החדשה ומשיתוף לשותפות
13. כלי ניהול מתקדמים: ניהול אסטרטגי, ממשל מקוון ושיתוף בקבלת החלטות.

דרישות הקורס:

4. קריאת ספרות החובה – פרטי הקריאה יעודכנו באתר הקורס.
5. הגשת ניתוח אירוע והצגתו בכיתה- הסטודנטים יידרשו ליישם בצורה אינטגרטיבית את הידע הנרכש בשיעורים ואת חומר הקריאה למקרים רלוונטיים מהמערכת הציבורית הישראלית (30% מהציון הסופי).
6. בחינה מסכמת (70% מהציון הסופי).

ביבליוגרפיה ** יתכנו שינויים בפרטי הקריאה – כל הפריטים לקריאת חובה יופיעו באתר הקורס

(חבורת הקורס "יסודות המנהל הציבורי" מאת דוד דרי בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה מספקות חומר רקע בסיסי לתכני הקורס)

שיעור 1 – מאפייני המנהל הציבורי ובעיות היסוד שאיתן הוא מתמודד

גל-נור, יצחק. 2007. *מנהל ציבורי בישראל*. ירושלים: אקדמון. עמ' 33 – 52, 167 – 219.

* זעירא, יוסף. 2009. "מחלוקת 1 כלכלה: מדע, מקצוע או אידיאולוגיה?" בתוך: *מחלוקות בכלכלה*. ארנון, אריה, ויוסטמן, משה (עורכים). עמ' 11-23.

שיעור 2 – מגזר ציבורי, מגזר פרטי ומגזר השלישי

* שטיגליץ, א. ג'וזף. 2005. *אי נחת בגלובליזציה*. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד. עמ' 9-25, 31-50.

* פרידמן ו. מילטון. 1988. *החופש לבחור: עיקרי הכלכלה החופשית*. תל-אביב: דביר.

שיעור 3 - גישות בקבלת החלטות-

עליון, ע. מנור, א. 2005. קבלת החלטות לא טיפוסית, כלים לניהול תהליכי קבלת החלטות בהתאם למצב. *ירחון לחשיבה ניהולית*, גיליון 164.

Dye, T. 2005. *Understanding Public Policy*, New Jersey: Prentice Hall, 11th edition, pp. 11-29.

Weimer, David Leo, and Aidan R. 2017. *Vining. Policy Analysis : Concepts and Practice*. Sixth ed. 2017. Chp. 2-3,

שיעור 4 - גישות לחקר המנהל הציבורי

O'Toole, Jr. J. Laurence., and Meier, J. Kenneth. 2011. *Public Management, Organizations, Governance, and Performances*. NY: Cambridge University Press. Pp: 1-42.

שיעור 5 - מנהל ופוליטיקה

*Bendor, J. 1990. 'Formal Models of Bureaucracy: A Review', in: N.B. Lynn and A. Wildavsky (eds), *Public Administration: The State of the Discipline*. Chatham, NJ:Chatham House.

זמיר, יצחק. 1990. מינויים פוליטיים. *משפטים*, כרך כ', חוברת 1, עמ' 19-24.

שיעור 6 – אחריות וסמכות

* צ'רניחובסקי, דב, שלמה מזרחי וצבי פרנקל. 2008. *ניהולן הציבורי של קופות החולים בישראל*. ירושלים: מרכז טאוב.

* מידני, אסף. 2009. *אחריות ציבורית וצריכה פוליטית*. תל אביב: בורסי. פרק 3.

כפיר, אהרון ויעקב ראובני (עורכים). 1998. *המנהל הציבורי בישראל לקראת שנות ה-2000*. תל-אביב: צ'ריקובר. פרק ד'.

שיעור 7 – תקצוב במגזר הציבורי

* בן בסט, אבי ומומי דהן. 2006. *מאזן הכוחות בתהליך התקצוב*. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

* כפיר, אהרון ויעקב ראובני (עורכים). 1998. *המנהל הציבורי בישראל לקראת שנות ה-2000*. תל-אביב: צ'ריקובר. פרק ח'.

הטיס-רולף, שילה. 2005. *חוק ההסדרים: סוגיות והשוואות בינלאומיות*. ירושלים: מרכז המחקר של הכנסת.

שיעור 8 – הפיקוח על המינהל הציבורי

* לוי פאור, דוד. 2014. "הגרעון הרגולטורי של עידן ההפרטה: לקראת רפורמה רגולטורית בישראל?" בתוך: גלנור, יצחק, פז-פוקס, אמיר, וציון, נעמי. *גבולות ההפרטה ותחומי האחריות של המדינה, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר, 2014*.

Vigoda-Gadot, E. and Mizrahi, S. 2008. "Public sector management and the democratic ethos: A longitudinal study of key relationships in Israel." *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18: 79-107.

ברזילי, גד ודוד נחמיאס. 1998. *מוסד ביקורת המדינה: סמכות ואחריות*. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

כפיר, אהרון ויעקב ראובני (עורכים). 1998. *המנהל הציבורי בישראל לקראת שנות ה-2000*. תל-אביב: צ'ריקובר. פרק י'.

Peters, G. B. 1998. *Managing Horizontal Government: The Politics of Coordination*. Research paper 21. Candian Center for Management Development.

שיעור 9 – המשאב האנושי והתנהגות ארגונית

*Hood, C. and M. Lodge. 2006. *The Politics of Public Service Bargains: Reward, Competency, Loyalty - and Blame*. Oxford: Oxford University Press. Ch. 1

Lodge, M. and C. Hood. 2012. "Into an Age of Multiple Austerities? Public Management and Public Service Bargains across OECD Countries". *Governance* 25(1): 79-101.

Mizrahi, S. 2002. "Workers' Participation in Decision Making Processes and Firm Stability", *British Journal of Industrial Relations* 40: 689-707.

שיעור 10 – רפורמות במגזר הציבורי: ניהול ציבורי חדש

* Pollitt, C. and G. Bouckaert. 2004. *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press. Chs. 1-2.

Pollitt, C., C. Talbot, J. Caulfield and A. Smullen. 2004. *Agencies: How Governments do Things through Semi-Autonomous Organizations*. London: Palgrave Macmillan. Chs. 1-2.

שיעור 11 - רפורמות במגזר הציבורי: ממשילות, למשילות החדשה ומשיתוף לשותפות

* Donahue, D. John, and Zeckhauser, J. Richard. 2011. *Collaborative Governance*. NJ: Princeton University Press.

* Mizrahi, S. 2012. "Self-Provision of Public Services: Its Evolution and Impact". *Public Administration Review* 72(2): 285-291.

Williamson, O. 1981. "The Economics of Organization: The Transaction Cost Approach". *American Journal of Sociology* 87(3): 548-577.

שיעור 12 - כלי ניהול מתקדמים

* חבר, שיר. 2014. "תיאוריות כלכליות פוליטיות של ההפרטה", בתוך: גלנור, יצחק, פז-פוקס, אמיר, וציון, נעמי. *גבולות ההפרטה ותחומי האחריות של המדינה, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר, 2014.*

*ישי, י. 2003. *דמוקרטיה ייצוגית ודמוקרטיה השתתפותית*. בתוך: צירצ'מן, א. וסדן, א. (עורכות). *השתתפות- הדרך שלך להשפיע, תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.*

*וקסמן, א. ובלאנדר, ד. 2002. *דגמים של שיתוף אזרחים, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.*

צירצ'מן, א. וסדן, א. 2003. *השתתפות, הדרך שלך להשפיע, תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.*

Arnstein, S. R. 1969. A Ladder of Citizen Participation. *JAIP*, 35(4): 216-224.

Iness, J.E. & Booher, D.E. 2004. Reframing Public Participation: Strategies for the 21st Century. *Planning Theory & Practice*, 5(4): 419-436.

מס' קורס: 68520136
שם הקורס: היבטים משפטיים של מדיניות ציבורית (קורס בחירה)
שם המרצה: השופט (ד"ר) צבי פרנקל

תיאור הקורס:

במסגרת הקורס ננתח סוגיות במדיניות ציבורית מהיבטים משפטיים, סוגיות של משפט ציבורי משפט העבודה ודיני ההגבלים העסקיים.

בקורס ייבחנו ההנחות והשיקולים המונחים ביסוד מדיניות התערבות המדינה בתחום הרחב של יחסי עבודה וההגבלים העסקיים המהווים כלי עיקרי וחשוב בהסדרת כללי המשחק במדיניות הציבורית. כמו כן הקורס יעסוק בסוגיות משפטיות מתחומים משפטיים שונים הנוגעות להסדרה המשפטית של מדיניות ציבורית.

מטרת הקורס:

לפתח אצל הסטודנטים את הידע וההבנה לתפקיד שממלא המשפט בקביעה ובעיצוב של מדיניות ציבורית תוך שימת דגש על משפט העבודה ודיני ההגבלים העסקיים. הקורס נועד להקנות ידע בסיסי במשפט הציבורי והאזרחי ונועד לבחון את יחסי הגומלין בין קביעת מדיניות למשפט.

שיטת ההוראה תהיה מבוססת בין היתר על case study עם חומר קריאה. הסטודנטים יקבלו לקרוא חומר על אירועים אותם ננתח כבסיס לדיון בכיתה.

רשימת הקריאה הבסיסית תהיה בעיקר פסיקה של בית המשפט העליון וכן דוחות והנחיות של הרשות המבצעת. חומר הקריאה יעודכן במהלך הקורס בהתאם לפסיקה מעניינת ומתאימה שתיתן במהלך הקורס.

נושאי הקורס:

הקורס מחולק לשלושה נושאים עיקריים: המשפט הציבורי, יחסי עבודה ודיני הגבלים עסקיים כן נדון בתובענה הייצוגית ככלי לאכיפת מדיניות.

הנושאים שיידונו במהלך הקורס:

משפט ציבורי

1. חוקי היסוד של מדינת ישראל.
2. האבחנה בין חוקי היסוד לבין חקיקה רגילה.
3. אבחנה בין חקיקה ראשית, משנה והנחיות פנימיות.
4. מעמד בתי המשפט במערכת היחסים שבין המחוקק, הרשות המבצעת והציבור.
5. העקרונות הבסיסיים של המשפט המנהלי – חוק חובת מכרזים וחוק חופש המידע.
6. השחקנים הפנימיים העיקריים במנהל הציבורי – כח פורמאלי וכח בלתי פורמאלי.
7. הביקורת השיפוטית על רשויות המנהל הציבורי.

משפט העבודה

1. מושגי יסוד במשפט העבודה.
2. חוק יסוד: חופש העיסוק.
3. שוויון בתעסוקה.
4. חקיקת מגן.
5. סיום יחסי עבודה.
6. חופשה התארגנות – ארגוני עובדים וארגוני מעסיקים בישראל.
7. סכסוכי עבודה – שביתות והשבתות.

הגבלים עסקיים

1. מבוא להסדר כובל.
2. הסדר כובל חזקות חלוטות או ניתוח כלכלי.
3. מידת הפגיעה בתחרות, הגדרת השוק חסמי כניסה.
4. הפיקוח על בעל מונופולין – הסדר משפטי, ניצול לרעה.

תובענות ייצוגיות

התובענה הייצוגית והשפעתה על מדיניות ציבורית.

דרישות הקורס:

1. בקורס תינתן עבודה שתעסוק בנושאי הקורס. נושא העבודה יוגדר ע"י הסטודנטים עצמם בתיאום עם המרצה, כשהמטרה להכין נייר עמדה תמציתי בסוגיה אקטואלית.
2. בחינה סופית: בסיום הסמסטר תינתן בחינה המבוססת על חומר ההרצאות.

אופן קביעת הציון:

בחינה 70%
תרגיל 30%

רשימת הקריאה:

פסקי הדין והחקיקה שהסטודנטים יתבקשו לקרוא יופיעו באתר הקורס.

ספרי הקורס:

יגור, צ. (2002) דיני הגבלים עסקיים, הוצאת בורסי

בן ישראל, ר. (2002). דיני עבודה, הוצאות האוניברסיטה הפתוחה

להלן רשימת קריאת החובה מלבד פסקי דין ודוחות:

שלמה מזרחי ואסף מידני (2006) "מדיניות ציבורית בין חברה ומשפט-בית המשפט העליון, השתתפות פוליטית וקביעת מדיניות ציבורית" הוצאת כרמל, סדרת "מצב האומה", ירושלים. פרק 3, פרק 4

יצחק גל-נור, על המשפוט של החיים הציבוריים בישראל, משפט וממשל, מס' 7 (1) 2004 עמ' 355—380.

גד ברזילי (1998), הגמוניה שיפוטית קיטוביות מפלגתית ושינוי חברתי, *פוליטיקה* - כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים (2) עמ' 51-31

Menachem Hofnung, 'Israeli Constitutional Politics: The Fragility of Impartiality', *Israel Affairs*, Vol. 5 (1999), pp. 34–54;

דוד גילה, "השקעות פסיביות בין מתחרים בישראל", משפטים לוי (1) 2006.

עמדת הממונה בעניין: הסדרי סחר בין ספקים ורשתות קמעונאיות.

אסתר חיות, "התובענה הייצוגית ככלי לאכיפה אזרחית- ציבורית" משפט ועסקים יט

אדם שנער, "השוק הפרטי בעבודה ציבורית" מחקרי משפט לא התשע"ז- 2016

קריאת רשות-

Shetreet, Shimon (1994) *Justice in Israel: A Study of the Israeli Judiciary*, Dordrecht: Martinus Nijhoff.

רוגן שמיר (1995) חברה יהדות ופונדמנטליזם דמוקרטי: על מקורותיה החברתיים של הפרשנות השיפוטית, *עיוני משפט* יט 588 – 699.

רות בן ישראל – דיני עבודה, האוניברסיטה הפתוחה, התשס"ב – 2002 הסטודנטים יופנו לפרקי הקריאה ע"פ נושאי הקורס.

יצחק לובוצקי – חוזה העבודה וזכויות העובד, הוצאת ניצן – 2008 הסטודנטים יופנו לפרקי הקריאה ע"פ נושאי הקורס.

שם הקורס: ניהול עסקי של המערך הפנסיוני בישראל (קורס בחירה)

מס' הקורס: 685-2-0148

שם המרצה: פרופ' רמי יוסף

דואר אלקטרוני: ramiyo@som.bgu.ac.il

משך הקורס: 3 שעות סמסטריאליות מועבר כקורס מרוכז.

תאריכי הקורס המרוכז: 18.03, 19.03, 22.03, 25.03, 26.03, בין השעות 09:00-17:00

מטרת הקורס להכיר לסטודנט את מערך הפנסיה והגמל בישראל לאור כל הרפורמות שעבר הענף הפנסיוני בישראל, והקניית הכלים העסקיים הניהוליים החיוניים לניהול חוזי פנסיה וגמל בשוק ההון בישראל.

The purpose of this course is to acknowledge the student the structure of the Israeli pension market as well as the management techniques of pension contracts evaluations.

מטרות הקורס:

לקורס שלוש מטרות בסיסיות:

1. הכרת מבנה הרובד הראשון- קצבאות המוסד לביטוח לאומי.
2. הכרת השוק הפנסיוני בישראל על כל רבדיו.
3. הקניית הכלים הדרושים לחישובי פנסיות.

שיטת ההוראה:

הקורס משלב הרצאות, ועבודה מסכמת.

ביבליוגרפיה:

1. חוק חוזה ביטוח לאומי.
2. תקנות המוסד לביטוח לאומי.
3. גילון יעקוב. וינרב משה. (1992). **ביטוח חיים** - מהדורה חמישית. לשכת סוכני הביטוח בישראל. (SYSNO -1458828)
4. כהנא יהודה. (1988). **ביטוח החיים הפנסיה והגמל בישראל**. הוצאת עתרת. **HG (4028.S3K3)**
5. מאמרים ופרסומים אקדמיים שיינתנו במהלך הקורס כחובת קריאה.
6. תקנון קרן הפנסיה "עמיתים".
7. תקנות פנסיה תקציבית- נציבות שירות המדינה.

8. חוזרי האוצר, פסיקות משפטיות, דוחות ופרסומים בנושא.

מטלות הקורס:

הציון נקבע בהתבסס על שני מרכיבים:

- עבודה להגשה 20% - חובה.
- מבחן מסכם 80%.

פרק א' – רובד 1- קצבאות המוסד לביטוח לאומי

1. קצבאות המוסד לביטוח לאומי לפי ענפים.
2. נכות מעבודה.
3. נכות כללית.
4. שארים.
5. תלויים.
6. קצבאות זקנה.
7. סיעוד.

פרק ב' – רובד 2- מבוא

8. מבוא, מושגים בסיסיים.
9. קרנות השתלמות, קופות גמל.
10. חוק פיצויי פיטורין וסעיף 14 לחוק.
11. חוק פנסיית חובה בישראל.
12. קרנות הפנסיה הותיקות והחדשות.
13. ביטוח מנהלים- מבוא.
14. ביטוח סיעודי,
15. ביטוח אובדן כושר.

פרק ג' – הרובד הפנסיוני השני בישראל בהרחבה

16. פנסיית יסוד.
17. פנסיה מקיפה.
18. פנסיה תקציבית.
19. ביטוחי מנהלים.
20. יתרונות וחסרונות של פנסיה מקיפה וביטוחי מנהלים.
21. הרפורמות בענף הפנסיה בישראל ומבנה הענף הפנסיוני לאור הרפורמות.
22. חוק פנסיית חובה בישראל.
23. עקרונות התמחור הפנסיוני וחישוב זכויות העמיתים.
24. פנסיית שארים, נכות וזקנה וחישוב זכויות העמיתים עפ"י תקנון קרן הפנסיה.
25. בניית תיק פנסיוני אופטימאלי.

שם הקורס: ניהול במציאות מורכבת : האתגר חברתי כמקרה למידה (קורס בחירה)
מס' קורס: 68520155
מרצים: קובי בר-שלום, עמית לרנר
דוא"ל: jbs@bgu.ac.il

1. רקע

מדינות מפותחות בעולם, בכללן ישראל, סובלות מפערים חברתיים וחוסר שוויון הפוגעים בבני-אדם, בעובדים, בסביבה וביציבות החברתית שלהן. הפילנתרופיה מתמודדת עם אתגרים תקציביים וניהוליים ועם שאלת האימפקט של תרומותיה ולא מצליחה לטפל בפערים הגדלים ובעיות החברתיות הרבות. המדינה גם היא לא נותנת תמיד מענה לכל הצרכים החברתיים הקיימים והמתפתחים. בשל כך אנו נתקלים בפערים בחברה, במערכות החינוך והבריאות ובמערכות אחרות. לעומת זאת אנו עדים בשנים האחרונות להתעצמותו של הסקטור הפיננסי, המרכז כוח ושליטה רבים וכזה אשר ביכולתו אף להגדיל ולהרחיב את הפערים החברתיים-הכלכליים. מצב זה מציב בפני החברה אתגרים חברתיים ומחייב מציאת דרכים חדשניות להתמודדות ולמימון פתרונות של סוגיות חברתיות מקומיות ובינלאומיות בצורה אפקטיבית ובת-קיימא. נדרשת חשיבה יצירתית על חדשנות חברתית, מקורות מימון חדשים ומודלים כלכליים ופיננסיים חדשים ומקיימים לאורך זמן.

2. תיאור הקורס

קורס זה נועד להציג מודלים ואלטרנטיבות להתערבות בתהליכים חברתיים מצד העולם העסקי, וכן לאפשר לסטודנטים להתנסות בשטח בסוגים שונים של ניהול ויצירת רווח על פי היגיון חברתי ומקיים. בקורס נציג את האתוס הניאו-ליברלי שביסודה של הכלכלה החדשה, על תרבויות העבודה והניהול הנובעות ממנו, ונקיים השוואה בינו לבין אידיאלים כלכליים חברתיים אחרים. בהקשר זה תועלה שאלת האפשרות להיווצרותן של אלטרנטיבות, בעיקר על רקע משברי השנים האחרונות. הסטודנטים ידרשו לבחור סוגייה חברתית ולהגיב אליה.

אחת האלטרנטיבות העיקריות, שתיבחן מקרוב, היא היזמות החברתית-עסקית שקיבלה בולטות בשנים האחרונות מול גישת האחריות התאגידית (CSR). מדובר במה שנהוג לכנות בשם "המגזר הרביעי" השובר את המחיצות המוכרות במיזמים חברתיים המשלבים בין מטרות חברתיות לבין אסטרטגיה עסקית, פיננסית וטכנולוגית, באופן שיכול להוות הבסיס לחדשנות בעתיד וגשר אפשרי בין העולם העסקי והחברתי. דגש מיוחד יינתן בקורס זה לאלטרנטיבה זו והסטודנטים יידרשו לבחון את יישומה בפועל. בנוסף יושם דגש על שאלת גיוס ההון לקידום מיזמים אלטרנטיביים ועל מודלים פיננסיים-חברתיים חדשניים.

3. מטרות הקורס:

- היכרות עם האתגרים החברתיים בישראל והבנת הכוחות הפועלים במסגרתם
- הבנה מהי יזמות חברתית-עסקית וזיהוי הזדמנויות ליצירת אפשרויות חדשות
- מתן פתרונות חדשניים לאתגרים חברתיים ופיתוח יוזמות חברתיות חדשות
- הפיכה של בעיות חברתיות למנועי צמיחה
- התנסות בעבודת שטח בתחום של אתגרים חברתיים ויצירת דרכים חדשות לעבודה במרחב של בעלי עניין שונים ומגוונים.

4. דרישות הקורס:

משימה	פרטים	הרכב ציון	מרכיב בציון
הצגת אתגר חברתי, מאמר או מחקר על התחום הנבחר	הצגה פרונטלית של נייר עבודה המציג אתגר חברתי ומשלב סקירה אקדמית של נתונים וידע תיאורטי בשילוב עם עבודת חקר בקרב ארגונים ומוטבים בשטח העבודה תאפשר לסטודנטים להכיר מגוון של אתגרים חברתיים ונתונים ראשוניים על מוקדי	קבוצתי	10%

		הבעיה, היקף מגמות ועוד ולבחור אתגר מתאים לקבוצה.	
10%	קבוצתי	תיאור הסוגייה החברתית, הגדרת הרקע, הצגת רבדיה וממדיה, כימות כלכלי של הסוגייה הנבחרת והשלכותיה על החברה בישראל. הצגת שיטות, ארגונים ויוזמות במרחב האתגר הנבחר המציעים דרכי התמודדות	תקציר מנהלים של דרך ההתמודדות עם הסוגייה החברתית הנבחרת
10%	קבוצתי	הצגת כיווני מחקר, הגדרה ודרכי פעולה נבחרים להתמודדות עם הסוגייה החברתית	הגשת דוח ביניים
50%	קבוצתי	תוכנית אופרטיבית לפתרון הסוגייה החברתית, השלמת הפרקים בעבודה לרבות כיוון ההתמודדות הנבחר והצגת הפתרונות לסוגייה הנבחרת. הפתרון ייוצג פרונטלי במתכונת של הצגה בפני משקיעים וגם במסגרת סרטון בן 3 דקות	הגשת עבודה מסכמת
20%	אישי	על פי התרשמות של המרצים בקורס	התנהלות השתתפות ותרומה אישית, בשיעורים אישית

קיימת חובת נוכחות ב-80% מהמפגשים

5. מפגשי הקורס:

מפגש	תאריך	נושא	מרצה	משימות קבוצתיות
1	16/3/20	מפגש פתיחה והסבר על הקורס. מבוא לאתגרים חברתיים. מדדים למדידת רווחה כלכלית. HDI, תוצר לנפש, שביעות רצון, OECD, מדד ג'יני, מדידה והערכה של תפוקות ותשואות חברתיות. מקרי בוחן של חינוך ובריאות. סביבה וקיימות. טכנולוגיה בשירות החברה. אתגרים עיקריים ומאמרים באתגרים חברתיים לדוגמה. תפקידה של ה"חברה האזרחית", "החווה החברתי החדש". SRI, תקן ישראל 10000 לאחריות חברתית. מדיניות כלכלית: יעילות פארטו.	קובי בר-שלום	חבירה לקבוצות. בחירה באתגר חברתי ואיתור מאמר או מחקר בתחום האתגר החברתי הנבחר על ידי הקבוצה. הגשה במפגש 3.
2	23/3/20	מונחי מפתח ותהליך פתרון בעיות חדשני המשלב שיטתיות ויצירתיות על פי עקרונות החשיבה היצירתית השיטתית (Systematic Inventive Thinking) ורמות מערכתיות של (System Levels) פתרון בעיות; הגדרת עולם הבעיה וחשיבה "בתוך הקופסא", טיפול בקונפליקטים על ידי אסטרטגיות "Win-Win"	קובי בר-שלום	

	קובי בר- שלום	מודלים כלכליים חלופיים – חקיקה ממשלתית ומימון פילנתרופי לעמותות חברתיות. פיתוח כלכלי-קהילתי.	30/3/20	3
הכנת דוח ביניים על דרך ההתמודדות עם הסוגייה החברתית הנבחרת. הגשה במפגש 6.	קובי בר- שלום	בניית תוכנית שיווקית ושיווק חברתי, בניית תוכנית עסקית והיתכנות עסקית ודוגמאות בעולם החברתי.	20/4/20	4
	קובי בר- שלום	מימון חברתי המייצר אימפקט על החברה והסביבה. שוק ההון החברתי בישראל	4/5/20	5
	קובי בר- שלום	כלכלה מקומית מקיימת – כלכלה משתפת – כלכלה שיתופית	11/5/20	6
הכנת עבודה מסכמת. הגשה במפגש 12.	עמית לרנר	יוזמים ביחד Co-Initiating היכרות עם גישות מערכתיות לשינוי חברתי – תיאוריה U, מודל קצה הקרחון, חשיבה עיצובית	18/5/20	7
	עמית לרנר	co-sensing איך לראות מתוך המקור העמוק של הקרחון – לימוד של מתודולוגיות למיפוי מערכת, הבנה עמוקה של נקודות המבט השונות של בעלי העניין תוביל לאיתור צרכים והזדמנויות להתערבות מערכתית	25/5/20	8
	קובי בר- שלום	הירארכיית המידע, למי נאמין?	1/6/20	9
הכנת סרטון בן 3 דקות להצגת הסוגייה והפתרון. יוצג במפגש 12.	עמית לרנר	מתוך התצפיות והראיונות שנאספו נעשה תהליך של Sensemaking בעזרת מתודולוגיות שונות	8/6/20	10
	עמית לרנר	תהליך יצירת אבטיפוס – פיתוח רעיונות המבוססים	15/6/20	11

		תהליך Sensemaking, תכנון אבטיפוס במטרה לקבל משוב מבעלי עניין רלוונטיים		
	קובי בר- שלום +עמית לרנר	סיכום והצגת פתרונות גמר	22/6/20	12

רשימת קריאה:

Bornstein, D. (2007). How to change the world: Social entrepreneurs and the power of new ideas. Oxford University Press.

Wei-Skillern, J., Austin, J. E., Leonard, H., & Stevenson, H. (2007). Entrepreneurship in the social sector (Vol. 13). Sage. Nicholls, Alex (ed.), Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change (Oxford: Oxford University Press, 2006).

Goldenberg, J., Mazursky, D., & Solomon, S. (1999). Toward identifying the inventive templates of new products: A channeled ideation approach. Journal of Marketing Research, 36(2), 200-210.

Seifert, H., Buswick, T., Scharmer, C. O., & Kaeufer, K. (2010). In front of the blank canvas: sensing emerging futures. Journal of Business Strategy.

[Papi-Thornton, D. \(2016\). Tackling heropreneurship: Why we need to move from "the social entrepreneur" to social impact.](#)

Senge, P., Hamilton, H., & Kania, J. (2015). The dawn of system leadership. Stanford Social Innovation Review, 13(1), 27-33.

Yunus Muhammad, Nobel Lecture

http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/yunus-lecture-en.html

Scharmer, C. Otto: The Essentials of Theory U. San Francisco: Berett-Koehler, 2018

Anderson Chris, TED's secret to great public speaking Legendary Startup Pitch Decks And What You Can Learn From Them, 30 ,Lee Aaron

Erik Brynjolfsson and Andrew McAfee (2012), "Race Against The Machine: How The Digital Revolution Is Accelerating Innovation, Driving Productivity, and Irreversibly Transforming Employment and The Economy" MIT Center for Digital Business .

[http://ebusiness.mit.edu/research/Briefs/Brynjolfsson McAfee Race Against the Machine.pdf](http://ebusiness.mit.edu/research/Briefs/Brynjolfsson_McAfee_Race_Against_the_Machine.pdf)

מאמרים וספרות עיון והעשרה:

לחשוב בתוך הקופסה שיטה לחדשנות פורצת דרך. דרו בוינד ויעקב גולדנברג. – 2015

דן גלאור וליאור הלל (2007) תהליך תוכנית העסקית. ספריית המרכז הישראלי לניהול, מטר

דוח מצב המדינה. חברה כלכלה ומדיניות. 2018. בעריכת אבי וייס. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

The Social Labs Revolution: A New Approach to Solving our Most Complex Challenges. Zaid Hasan.

Lewandowsky, Stephan, Ullrich KH Ecker, and John Cook. "Beyond Misinformation: Understanding and Coping with the "Post-Truth" Era." *Journal of Applied Research in Memory and Cognition* 6.4 (2017): 353-369

Hannah Arendt, "Truth and Politics" (1967) *New Yorker*

Kawasaki Guy, *The 10/20/30 Rule of PowerPoint*

Scharmer, C. Otto, and K. Kaufer: *Leading From the Emerging Future: From Ego-system to Eco-system Economies*. San Francisco: Berrett-Koehler, 2013.

Although